

MUSEO NAZIONALE DELLE ARTI E TRADIZIONI POPOLARI,, RIM

ITALIJANSKI LJUDSKI NAKIT IN NOŠE
19. STOLETJE

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

DECEMBER 1983

SLOVENSKI
ETNOGRAF-
SKI MUZEJ
LJUBLJANA

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

K E.01 A.11.02

SEM

1983

900840053

COBISS •

4475

ETNOGRAF-
SKI MUZEJ
V
LJUBLJANI

Okc. 53/54/d

ITALIJANSKI LJUDSKI NAKIT

Razstavo nakita je pripravil Nacionalni muzej ljudske umetnosti in tradicije v Rimu, da bi Italijo in tujino seznanil s to posebno zvrstjo italijanske ljudske ustvarjalnosti. Razstavo sestavlja jo primerki, izbrani med nekaj tisoč predmeti muzejske zbirke, ki so bili pretežno v začetku našega stoletja za jubilejno razstavo ob 50. obletnici zedinjenja Italije (1911).

Dragoceni okrasji iz zlata, srebra, dragega kamenja in barvnega stekla predstavljajo del ljudske noše in kažejo na okus, ki se je ohranil še potem, ko je ta noša prišla že iz rabe. To se lahko opazi še danes pri preprostih ženah, ki ob pomembnih svečanstvih pogosto celo na navadni sodobni obleki pokažejo svoje odedovano ali kupljeno zlato.

Če je pri višjih slojih bil - in je še vedno - dragocen nakit privilegij maloštevilnih izbrancev (da se v to prepričamo, je dovolj, da si ogledamo zbirke nekaterih muzejev, ki so prave zakladnice umetniškega zlatarstva, v katerih so zbrani predmeti, ki so si jih lahko privoščili le izjemno bogati) pa je med ljudstvom zelo razširjen skromen in poceni nakit.

Zbirka Nacionalnega muzeja ljudske umetnosti to jasno potrjuje. V vsaki italijanski pokrajini naletimo na bolj ali manj dragocene primerke ljudskega zlatarstva. Čeprav zaradi nekaterih praznin, ki so nastale zaradi selektivnega kriterija na začetku stoletja, ne dobimo celovite podobe, pa vendarle nudijo možnost za dovolj točno določevanje najbolj razširjenih oblik in tipov. nakita. Opazimo lahko vplive in najdemo paralele s primerki, na

katere nas opozarja ume niška ikonografija ali pa s primerki, ki so v zbirkah.

Tako, na primer v zvezi z uhani, lahko jasno vidimo, na kak način so iz zelo preproste oblike, ki je še danes vsepovsod v rabi, prešli na sestavljene oblike, ki predstavljajo kasnejše preobrazbe in variante tega tipa nakita. Prototipi segajo do kretke civilizacije med 14. in 11. stoletje pred n. št. in govorijo s ponavljanjem oblik o skozi stoletja neizpremenjenem okusu. Niti variacije niti preobrazbe, ki kažejo na hienje k bogatejšim in bolj okrašenim oblikam, niso izpodrinile najstarejšega in najbolj shematičnega modela, ki se stalno - vse do danes - pojavlja v najrazličnejših deželah. Ta konstantnost oblik se lahko opazi pri večini razstavljenih tipov uhanov.

Drugi zelo izraziti primer je ogrlica iz zlatih jagod, ki jo izdelujejo še danes v obrtnih delavnicah v Neaplju. Njene predhodne oblike segajo še v sumersko civilizacijo okoli l. 2000 pred n. št. Variante so številne: jagode so včasih v obliki kroglice, kot prototip, ki se vedno enak pojavlja od Urala do Krete in od Etruščanov do imljanov, ali ovalne, pogosto gladke, včasih tudi okrašene in luknjičaste, bolj ali manj enake ali razporejene v neenakem nizu, v nekaterih primerih so mešane s koralami, s poldragim kamenjem ali stekleno snovjo. Vendar pa gre vedno za jagode in v vseh primerih je ta zelo stara oblika osnova za ustrezen nakit.

Isto lahko ugotovimo za prstane, ki so tukaj zastopani v najrazličnejših oblikah. Največji del izvira iz zelo starih vzorcev, za katere imamo dokaze v arheoloških izkopavanjih. Z druge strani lahko to razložimo z dejstvom, da imajo tipi, ki so zelo popularni, kot na primer, prstani z vrezanimi črkami ali imeni, vzore v kretski umetnosti, ponovno pa jih najdemo v Grčiji in Rimu. Primerke z motivom podajanja rok (*dextrarum iunctio*) so navadno nosili v rimski dobi kot znak zvestobe.

Raznovrstni razstavljeni predmeti, kot so okraski za glavo, sponke, obeski, broše s svojo bogato obdelavo najboljše predstavljajo ljudski okus, ker omogočajo zlatarju, da ustvarja po svoji do-

mišljiji. Raznovrstni okrasji za glavo pa odražajo ustvarjalne tokove v italijanskih pokrajinah. Včasih najdemo različne tipe teh okrasov v eni in isti pokrajini, kot na primer v Apuliji, kjer najdemo hkrati primerke najrazličnejših oblik: polne ali prevrtane kroglice, hruške, pramene, cvete, polmesece itd.

V obeskih, ki jih lahko povezujemo s klasičnim medaljonom, najdemo primerke z zapletenimi filigranskimi prepleti, ki pričajo o bogati domišljiji izdelovalcev. Drugič se zopet najdemo pred popolno preprostostjo in pred najčistejšim ljudskim izrazom, ki ga zlasti označujejo skrajno naivni vrezi. Ti spominjajo z jedrnatostjo svojih likov, z naivnimi napakami v risbi in svobodnimi proporcijami na primitivno figuracijo. To velja še posebej za zaobljubne darove iz srebra in večino svetinjic.

Razstava nam daje možnost, da ocenimo te predmete kot izredne zgodovinske vrednosti, s pomočjo katerih se lahko rekonstruira počasni razvoj ljudskih slojev. Lahko pa jih tudi razumemo kot dragocene dokaze okusa in kot izraz preproste in naivne umetnosti, ki pa vendarle ima estetsko vrednost. Zdi se, da eno ne izključuje drugega, zato ker estetski elementi odražajo notranjo potrebo po lepoti in pripomorejo k boljšemu razumevanju vseh ostalih elementov, ki so zakoreninjeni v zgodovini.

Jacopo Recupero

direktor Nacionalnega muzeja
ljudske umetnosti in tradicije

Katalog

N I T

UHANI V OBLIKI OBROČKA

Enostavno obliko tega uhana in variante s podaljšanim krogom in polmesecem najdemo na Siciliji, Kalabriji, v Abrucih, v pokrajini Molise, po Kampanji, Laciju, v Markah, Umbriji, Toskani, Liguriji, Piemontu, Lombardiji, Benečiji in na Sardiniji. Oblika je zelo stara in Higgins domneva, da se njeni začetki pojavljajo v času med leti 1400 in 1100 pred n. št. na Kreti in Cipru.

1. Mali uhani v obliki enostavnega obročka. Ligurija.
2. Uhani v obliki enostavnega obročka z okraski iz zlate žice. Lombardija.
3. Uhani v obliki enostavnega obročka s kocko. Sardinija.
4. Uhani v obliki enostavnega obročka s kocko. Sicilija.
5. Uhani v obliki enostavnega obročka s kocko in notranjo zavojnico. Marke.
6. Uhani v obliki enostavnega obročka z zvezdastimi obeski. Piemont.
7. Uhani v obliki enostavnega obročka z obeski iz rumene steklene mase. Sardinija.
8. Glej št. 7. Sardinija.
9. Uhani v obliki enostavnega obročka iz zvite zlate žice z vdelanimi zlatimi jagodami. Abruci.
10. Uhani v obliki enostavnega obročka z neoklasicistično cvetno in listno dekoracijo.
11. Polmesečni uhani iz zlatih ploščic. Piemont.
12. Polmesečni uhani, krašeni z mesečevimi kamenčki. Lombardija.
13. Polmesečni uhan s kocko. Marke.
14. Polmesečni uhani iz zelo tanke zvite žice z izbrušenim zlatim zrnem v sredi i. Kalabrija.
15. Polmesečni uhani s kocko in geometričnimi okrasnimi motivi. Toskana.
16. Uhani v obliki podolgovatega obročka z obeskom iz brušene zlate jagode. Sicilija.

17. Uhani v obliki podolgovatega obročka z obeskom v obliki kroglice in cvetja. Kampanja.

UHANI V OBLIKI OBROČKA Z NOTRANJIMI OKRASNIMI ELEMENTI

To vrsto uhanov lahko smatramo za varianto obročka. Po obliki so izbrušeni obročki ali pa polmeseci, pri katerih je površina izbrušena, bodisi sestavljena iz mnogokotnih, gladkih ali filigranskih zlatih zrn. Razširjeni so v Kalabriji, Lukaniji, Apuliji, Abrucih, v pokrajini Molise, Kampanji in Piemontu. Znotraj kroga imamo povezane, viseče elemente.

18. Uhani v obliki mnogokotnega obročka s kocko in tremi notranjimi zlatimi elementi. Molise.

19. Glej št. 18. Molise.

20. Uhani v obliki obročka, sestavljenega iz izbrušenih zlatih zrn s tremi notranjimi elementi. Kampanja.

21. Uhani v obliki obročka, sestavljenega iz okroglih zlatih zrn, polnih ali filigranskih, z notranjimi elementi. Lukanija.

22. Glej št. 21. Kalabrija.

23. Rahlo polmesečasti uhani z notranjim obeskom v obliki cveta. Piemont.

24. Rahlo polmesečasti uhani s kocko in notranjim obeskom v obliki srca. Piemont.

UHANI V OBLIKI LADJICE

Ti uhani imajo obliko preprostega kroga, polmeseca ali podolgovatega kroga. Spodnji del dobi povsem določene značilnosti in postane pomemben sam po sebi. To je zelo stara oblika uhanov (Higgins smatra, da se je pojavila v Uru na Kaldejskem l. 2500 pred n. št.), ki je v svojih neštevilnih variantah razširjena po vsej Italiji.

25. Otroški uhani v obliki ladjice z emajlom. Sicilija.

26. Uhani v obliki ladjice z emajlom. Sicilija.

27. Uhani v prebiti tehniki v obliki ladjice s spiralnimi motivi in osrednjimi glavicami. Obeski imajo obliko nekakih žeb-

- ljičkov z biseri. Kalabrija.
28. Uhani v prebiti tehniki v obliki ladjice s spiralnimi motivi, osrednjimi glavicami in obeski v obliki žoge. Abruci.
 29. Uhani v obliki ladjice v prebiti tehniki s spiralnimi dekorativnimi motivi in osrednjimi glavicami. Obeski so v obliki sploščenega lista. Obroček za pripenjanje je okrašen z glatkimi nanizanimi zrnji. Apulja.
 30. Uhani v obliki ladjice, sploščeni, v prebiti tehniki. Lombardija.
 31. Uhani v obliki ladjice, sestavljeni iz dvoplastne spajkane zlate ploščice, okrašeni z zlato žico in obrobni kamenci. Benečija.
 32. Uhani v obliki ladjice iz pozlačenega srebra, narejeni iz dvoplastne spajkane ploščice, okrašeni s krogci iz pozlačene srebrne žice in z velikimi obeski v obliki kaplje. Marke.
 33. Glej št. 32. Toskana.
 34. Uhani v obliki ladjice, zelo izbočeni, izpolnjeni z listjem in cvetjem, okrašeni z zlatimi zrnji. Toskana.
 35. Glej št. 34. Toskana.
 36. Glej št. 34. Ligurija.
 37. Uhani v obliki ladjice iz zavite zlate žice z oglatimi kamenci in centralnimi cvetovi. Toskana.
 38. Uhani iz vrste ladjic z izpolnjenimi visečimi granati. Toskana.
 39. Uhani v obliki ladjice iz sploščenega zlata z venci in osrednjim orlom; neoklasicističen vpliv. Molise.
 40. Uhani iz vrste ladjic, izpolnjeni z zajetnim praznim valjem, ukrivljenim v kavelj. Uhan ima v spodnjem delu ploščico prilotano na kavelj, in velik obesek v obliki žebeljčka z vdelanim belim biserom. Lacija.

UHANI MANDLJEVE OBLIKE

Ti uhani so sestavljeni iz bolj ali manj podolgovate pokončne osnove, v katero je vdelana zaponka, s katero se pripne na uho. V zbirki so predmeti iz Sicilije, Kalabrije, Mark, Toskane, Lombardije, Benečije in Piemonta.

41. Uhani iz pozlačenega zlata, močno podolgovati s cvetnim

okrasom. Piemont.

42. Glej št. 41. Piemont.

43. Uhani s podolgovatim in ukrivljenim telesom z amctistom, obkroženim z belimi biserčki. Lombardija.

44. Uhani z močno podolgovatim in ukrivljenim telesom iz filigranskih spiral z osrednjim okrasom v emajlu in z obeski iz zlatih peres. Abruci.

45. Uhani z močno podolgovatim tel som z okrasi iz ploščic in rdečih kamenčkov iz steklene mase, obkroženih z nizom biserčkov. Toskana.

46. Uhani z zelo podolgovatim telesom iz treh izbrušenih kamnov z obeskomo v obliki kape z resami. Marke.

47. Uhani z ovalnim telesom in zlatim okvirom, ki obdaja ženski glavi, izrezlani iz korale. Kalabrija.

48. Uhani z ovalnim telesom, s širokim zlatim okvirom, ki vsebuje izbrušena koralna zrna. Marke.

49. Uhani z ovalnim telesom, okrašenim z granati in ploščico iz steklene mase z mozaičnimi okraski. Sicilija.

50. Uhani z ovalnim telesom iz lažnih granatov, razporejenih v rozeto. Sicilija.

51. Srebrni uhani s kroglastim tel som v obliki rastočega meseca, s konci, ki se stikajo, in s kamenčki znotraj. Rastoči mesec je narejen iz dvojnega lista ponorejenih kamenčkov. Sicilija.

52. Uhani s kroglastim telesom iz srebrne osnove, na kateri so razporejeni raznobarvni kamenčki. Sicilija.

53. Uhani s telesom v obliki školjke, obkrožene z nizom drobnih oglatih kamenčkov. Sicilija.

54. Mali uhani z okroglim telesom, obkroženim z oglatimi kamenčki. Sicilija.

55. Uhani s telesom v obliki lista, okrašenega z ovito zlato žico. Piemont.

UHANI V OBLIKI KAPLJE

Ta vrsta uhanov je bila močno razširjena v rimski dobi (primeri iz 2. stol. v raznih delih imperija) in je zelo pogost domač proizvod, močno priljubljen med ljudstvom. Primerki v zbirki izvirajo iz Sicilije, Kalabrije, Kampanje, Lacija, Toskane, Lombardije, Benečije, Piemonta in Sardinije. Uhan sestavlja gumb, v ka-

terega je vdolan mehanizem za pripenjanje, na gumbu pa visi kaplja ali razni obeski.

56. Uhani v obliki kaplje iz koral. Sicilija.
57. Uhani v obliki kaplje iz koral z zlatim listjem v zgornjem delu obeska. Abruci.
58. Uhani v obliki kaplje iz koral z obeskom, ki je v zgornjem delu okrašen z malimi zlatimi listi. Sicilija.
59. Enostavni uhani v obliki kaplje iz koral. Toskana.
60. Uhani v obliki kaplje iz koral z gumbom in obeskom iz biserovine. Sicilija.
61. Uhani v obliki kaplje iz biserovine. Sicilija.
62. Uhani v obliki kaplje iz biserovine z moško glavo na gumbu in žensko na obesku. Neoklasicističen vpliv. Sicilija.
63. Uhani v obliki kaplje iz biserovine z obeskom v obliki roke z vencem. Kalabrija.
64. Preprosti uhani v obliki kaplje iz steklene mase s pisanimi stranicami. Sicilija.
65. Uhani v obliki kaplje iz zlata z okrasi iz zlate žice in zrn. Piemont.
66. Uhani v obliki kaplje iz zlata z osrednjo listnato dekoracijo. Lacij.
67. Uhani v obliki kaplje iz votlega zlata z zelo vpadljivim gumbom in podolgovatim, sploščenim obeskom. Lacij.
68. Uhani v obliki kaplje iz kovine z gumbom, obkroženim z zvezdnim okvirom in z obeskom v obliki kaplje, ki niha v okviru. Toskana.
69. Uhani v obliki kaplje iz votlega zlata z malim polmesecem na spodnjem delu kaplje. Kampanja.
70. Uhani v obliki kaplje iz votle pozlačene kovine, okrašene z vencem iz zlate žice. Toskana.
71. Uhani v obliki kaplje, iz zlata, v prebiti tehniki, okrašeni z drobnimi izbočenimi kamenčki. Benečija.
72. Uhani z obeskom v obliki kroglice, zlato, v prebiti tehniki, okrašen z malimi izboklinami in krog iz zlate žice. Benečija.
73. Uhani v obliki kaplje iz filigrana, okrašeni z malimi izboklinami, obkroženimi z zlato žico. Benečija.
74. Uhani iz votlega srebra v obliki kaplje, s koničastimi obeski. Lombardija.

UHANI S KROGLASTIMI ELEMENTI

Uhani, sestavljeni iz enega ali več krogličastih elementov, so znani v Apulji, Kampanji, Laciju, Toskani, Benečiji.

75. Uhani, sestavljeni iz gumba v obliki polkrogle in iz obeska v obliki kroglice z vtisnjenim okrasjem. Kampanja.
76. Uhani, sestavljeni iz dveh kroglic iz steklene mase, s cvetnim in listnim okrasom. Toskana.
77. Uhani, sestavljeni iz dveh kroglic iz steklene mase. Toskana.
78. Uhani, sestavljeni iz dveh kroglic iz rdečega kamenčka. Toskana.
79. Kovinski uhani, izdelani iz treh kroglic, okrašenih s krogci v reliefu. Toskana.
80. Uhani, sestavljeni iz dveh zlatih kroglic, okrašenih z vencem iz zvite zlate žice. Benečija.
81. Uhani iz ploščatega gumba in obeska, sestavljenega iz štirih kroglic in rastočega meseca. Lacij.
82. Uhani, narejeni iz gumba v obliki cveta in iz obeska iz štirih kroglic in cveta. Apulja.
83. Uhani s polmesečastim gumbom in z obeskoma iz štirih kroglic. Apulja.
84. Uhani z gumbom v obliki roke, ki ponuja cvetje, in z obeskoma, sestavljenim iz kaplje in velike kroglice s polmesecem. Molise.

UHANI IZ ZLATE PLOČEVINE, IZDELANE V PREBITI TEHNIKI

Pokrajinama Apulji in Toskani pripadata dva para zelo podobnih uhanov, narejenih iz izbrušene zlate ploščice.

85. Uhani, narejeni iz gumba, okrašenega z malimi vzboklinami in iz obeska s cvetnim okrasom v prebiti tehniki. Toskana.
86. Glej št. 85. Brez gumba. Apulja.

OGRLICE IZ ZLATIH ZRN

Ta zelo star tip ogrlice iz zlatih zrn različne velikosti in oblike se najde na Siciliji, v Kalabriji, Apulji, Kampanji, Laciju,

v Abrucih, v pokrajini Molise in v Benečiji.

87. Ogrlica iz votlih, zlatih zrn. Abruci.
88. Ogrlica iz gladkih, votlih, zlatih zrn. Molise.
89. Ogrlica iz gladkih, zlatih zrn z obeskom v obliki srca. Lacij.
90. Ogrlica iz gladkih, votlih, zlatih zrn z obeskom v obliki cveta iz zlata in fili rana. Apulja.
91. Ogrlica iz ovalnih votlih, zlatih zrn z vtisnjenimi okrasnimi motivi v obliki rombov in kvadratov. Kampanja.
92. Glej št. 91. Apulja.
93. Glej št. 91. Z zvezdastim obeskom iz filigrana, zlata in emajla. Abruci.
94. Glej št. 91. Z obeskom iz zlata, filigrana in emajla. Molise.
95. Ogrlica iz votlih, gladkih, zlatih zrn z izmeničnimi ovalnimi zrnji z vtisnjenimi dekorativnimi motivi v obliki rombov in kvadratov. Zrna so med seboj povezana z obročki. Apulja.
96. Stopničasta ogrlica iz kroglic, iz pozlačenega srebra z okrasji iz zvite zlato žice. Kroglice so med seboj povezane z obročki. Benečija.
97. Stopničasta ogrlica iz zlatih zrn, okrašenih z zlato žico. Sicilija.
98. Ogrlica iz med seboj povezanih izbrušenih zlatih zrn z zvezdastim obeskom v filigranu. Molise.
99. Ogrlica iz votlih zlatih zrn v obliki žare s cvetičnimi okrasnimi motivi in z obeskom po okusu 19. stol. Abruci.
100. Ogrlica iz gladkih zlatih zrn, s katerimi se izmenjujejo romboidni elementi iz zlata, z obeskom, ki prikazuje nadangel Mihaela. Apulja.
101. Ogrlica iz votlih zlatih zrn v obliki žare z vertikalnimi okrasnimi elementi, med seboj povezanimi z obročki; obesek je v stilu 19. stol. Molise.
102. Stopničasta ogrlica iz malih, votlih, gladkih zrn in iz votlih zrn, okrašenih z zlato žico in zrnji iz filigrana. Obesek ima obliko prebodenega srca. Sicilija.
103. Stopničasta ogrlica iz koral, ki se menjujejo z izbrušenimi zlatimi zrnji; obesek z emajlom. Sicilija.
104. Ogrlica iz steklenih zrn zlate barve. Piemont.
105. Glej št. 104. Kalabrija.

OGRLICE Z ZLATIMI VERIŽICAMI

Te ogrlice so razširjene v centralnem južnem področju, v začetku stoletja pa so bile zbrane predvsem na Siciliji, v Kalabriji, Lukaniji, Apulji in Laciju.

- 106. Ogrlica iz trojne zlate verižice, sestavljena s ploščico v obliki zvezde z golobom. Lukanija.
- 107. Ogrlica iz dvojne zlate verižice z obeskom v obliki ure. Molise.
- 108. Ogrlica z zlato verižico in z obeskom v stilu s konca 19. stol. Apulja.

OGRLICE IN ZAPESTNICE IZ KORAL

Ogrlice iz koral v zbirki izvirajo iz Sicilije, Toskane, Mark, Lacija in Benečije.

- 109. Ogrlica iz dveh vrst stopničasto razporejenih koral. Lacij.
- 110. Stopničasta ogrlica iz koral. Marke.
- 111. Stopničasta ogrlica iz koral s križem iz zlata in emajla. Sicilija.
- 112. Ogrlica iz koral in votlih gladkih zlatih zrn s križem. Sicilija.
- 113. Ogrlica iz koral, ki se zamenjajo z zlatimi zrn, okrašenimi z zlato žico in filigranom. Sicilija.
- 114. Ogrlica iz koral z zrn iz brušenega zlata in obeskom z emajlom. Sicilija.
- 115. Ogrlica iz koral z obeskom v filigranu iz pozlačenega srebra v obliki zvezde.
- 116. Ogrlica iz treh nizov koralnih zrn. Toskana.
- 117. Ogrlica iz štirih nizov rdečih kamenčkov. Marke.
- 118. Otroška zapestnica z dvojno zlato verižico izmenično z dvojno verižico koral. Sicilija.

OGRLICE IN ZAPESTNICE IZ GRANATOV IN STEKLENE MASE

- 119. Ogrlica iz zglajenih granatnih zrn. Lombardija.

120. Stopničasta ogrlica iz granata z obeskom s konca 19. stol. Kalabrija.
121. Ogrlica s tremi nizi granatov z obeskom v obliki grozda iz nanizanih biserov.
122. Ogrlica iz granata, ki se menjava z ornamenti iz steklene mase različnih velikosti in barv. Sicilija.
123. Ogrlica iz steklene mase v temni jantarni barvi, stopničasta. Sicilija.
124. Ogrlica in zapestnica iz rumene in temnejše steklene mase, ki imitira jantar. Sicilija.
125. Zapestnica iz valjastih elementov; temna steklena masa, okrašena v pasovih. Sicilija.
126. Zapestnica in ogrlica iz temno rdeče prozorne steklene mase. Sicilija.
127. Ogrlica iz konske grive, ki ovija pobarvano pločevino. Obesek predstavlja ženski, ki sta verjetno izrezani iz škatle za vžigalice. Sicilija.

PRSTANI Z LJUBEZENSKIMI SIMBOLI

Mnogi zaročni in poročni prstani, ki so razširjeni med ljudstvom, so bili v začetku stoletja okrašeni z ljubezenskimi simboli: srce, dve iztezajoči se roki, dvojni čolniček in dvojni list.

128. Prstan v obliki obroča z reliefom dveh rok, ki se dotikata. Abruci.
129. Prstan v obliki obroča z reliefom dveh rok, ki se dotikata. Abruci.
130. Prstan, sestavljen iz dveh stezajočih se rok. Lacij.
131. Glej št. 130. Molise.
132. Prstan s stezajočima se rokama. Abruci.
133. Srebrni prstan z reliefom dveh iztezajočih se rok. Umbrija.
134. Prstan z rokama, ki držita kroglo. Molise.
135. Prstan z rokama, ki segata po srcu. Kalabrija.
136. Prstan z rokama, ki segata po srcu. Apulja.
137. Prstan v obliki obroča s srcema in ključem. Sicilija.
138. Srebrni prstan s srcema. Piemont.
139. Srebrni prstan s srcem. Piemont.
140. Zlati prstan z dvojnimi listom. Apulja.

- 141. Zlati prstan z dvojnim čolničkom. Apulja.
- 142. Prstan z dvojnim čolničkom v filigranu in emajlu. Kalabrija.
- 143. Prstan z dvojnim čolničkom v filigranu in emajlu. Kalabrija.

PRSTANI Z OSREDNJIM KAMNOM

Razširjeni so v osrednjem južnem območju Italije. Prstani so z osrednjim kamnom, ki ima na vsaki strani po tri pogosto raznobarvne kamenčke.

- 144. Prstan z granati. Sicilija.
- 145. Prstan z granati. Lacij.
- 146. Prstan z rdečim osrednjim kamnom in s koščki diamanta, vdelanimi v bočne izbokline. Molise.
- 147. Prstan z rdečim prozornim središčnim kamnom in z rdečimi in modrimi bočnimi kamenčki. Lacij.

PRSTANI Z RAZNOBARVNIMI IN ENOBARVNIMI KAMENČKI

Ta vrsta prstanov je bila razširjena po vsem osrednjem in južnem ozemlju Italije, posebno po Laciju in Toskani.

- 148. Prstan z rozeto iz koščkov diamanta. Umbrija.
- 149. Prstan z rozeto iz belih steklenih kamenčkov. Toskana.
- 150. Prstan z gumbom v obliki srca, z zelenimi steklenimi kamenčki. Abruzi.
- 151. Prstan z izbočenim gumbom, okrašenim z granati. Sicilija.
- 152. Prstan z rozeto, okrašeno z rdečimi, steklenimi kamenčki. Toskana.
- 153. Prstan z rozeto iz granata. Lacij.
- 154. Prstan z rozeto iz tirkiza. Lacij.
- 155. Prstan z romboidnim gumbom iz bele steklene mase in z rdečim kamnom na sredi.
- 156. Prstan z gumbom iz koščka biserne matice, obkroženega z rdečimi, steklenimi kamenčki. Lacij.
- 157. Prstan z rozeto iz zelenega kamna na sredini, ki je obkrožen z rdečimi kamenčki. Lacij.
- 158. Prstan s kamnom iz rdeče steklene mase in štirimi modrimi kamenčki. Sicilija.

159. Prstan z velikim gumbom iz rdeče steklene mase, obkroženim z raznobarvnimi kamenčki. Lacij.
160. Glej št. 159. Lacij.

PRSTAN V OBLIKI OBROČA

Zbirke Muzeja imajo največ prstanov te preproste oblike iz Piemonta, manj iz Lacija, Abrucov in Sicilije.

161. Srebrni prstan v obliki enostavnega obroča. Piemont.
162. Glej št. 161. Piemont.
163. Glej št. 161. Piemont.
164. Glej št. 161. Piemont.
165. Srebrni prstan v obliki pasu z lapisom. Piemont.
166. Srebrni prstan v obliki obroča, v prebiti tehniki. Piemont.
167. Zelo velik srebrn prstan v obliki obroča s podolžnimi okrasnimi motivi.
168. Srebrni prstan v obliki obroča z nazobčanimi robovi. Piemont.
169. Srebrni prstan v obliki obroča z vrzanim cvetjem. Piemont.
170. Prstan v obliki obroča z vzdolžnim okrasom iz zvite, zlate žice. Sicilija.
171. Prstan v obliki obroča z zglajeno površino in nazobčanimi robovi. Lacij.
172. Prstan v obliki obroča s tremi vrstami vzboklin. Abruci.

PRSTANI V OBLIKI ČOLNIČKA

V rabi je bil kot zaročno jamstvo, in kot tak je bil med ljudmi vseh slojev razširjen po vsej Italiji. Oblika čolnička se lahko imenuje tudi "figaro".

173. Prstan v obliki čolnička iz filigrana. Sicilija.
174. Prstan v obliki čolnička iz filigrana in emajla. Kalabrija.
175. Prstan v obliki čolnička iz filigrana in z okrasnimi motivi iz koščkov diamanta. Sicilija.
176. Prstan v obliki pravokotnega čolnička iz filigrana in emajla. Sicilija.
177. Prstan v obliki čolnička iz belega, modrega in zlatega emajla. Apulja.

178. Prstan v obliki čolnička z miniaturo, ki predstavlja Marijo, uokvirjeno z rdečimi kamenčki. Umbrija.

PRSTANI IZDELANI IZ DEBELE ZLATE ŽICE

Ti izdelki so tipični za Piemont, kjer so v tej tehniki izdelovali tudi uhane, lasne sponke in obeske.

179. Prstan iz zlate žice. Piemont.

180. Glej št. 179. Piemont.

181. Glej št. 179. Piemont.

182. Glej št. 179. Piemont.

183. Glej št. 179. Piemont.

184. Glej št. 179. Piemont.

185. Glej št. 179. Piemont.

186. Glej št. 179. Piemont.

187. Glej št. 179. Piemont.

188. Glej št. 179. Piemont.

PRSTANI TIPA "VRTIČEK"

Samo na Siciliji najdemo skupino prstanov s sprednjim delom iz grobo okovanih kamnov, ki sestavljajo cvetne vejice.

189. Prstan z vejicami iz končkov diamanta in rdečih kamenčkov. Sicilija.

190. Prstan z vejicami iz koščkov diamanta in rdečih ter zelenih kamenčkov. Sicilija.

191. Prstan z vejicami iz koščkov diamanta in rdečih ter zelenih kamenčkov. Sicilija.

PREPROSTE LASNICE

Preproste lasnice z eno samo glavico najdemo v Apuliji, Lukaniji, Kampanji, Abrucih, Malizu, Laciju, Toskani, Piemontu in Benečiji.

192. Srebrne lasnice z glavico v obliki grba.

193. Lasnica z glavico v obliki gumba z raznobarnimi kamenčki. Apulija.

194. Lasnica z glavico v obliki gumba in brušenega zlata z raznobarvnimi kamni. Apulija.
195. Lasnica z glavico v obliki žogice iz srebrnega filigrana z raznobarvnimi kamni in perjanico. Lukanija.
196. Srebrna lasnica s filigransko glavico in pseudogranuliranimi aplikacijami s perjanico. Kampanja.
197. Srebrna lasnica s filigransko glavico v obliki žogice in s pseudogranuliranimi aplikacijami s perjanico.
198. Lasnica s sploščeno filigransko glavico, v obliki cvetne vitice. Molise.
199. Lasnica z glavico v obliki vaze z dekoracijo iz filigrana in kamenčkov. Abruci.
200. Lasnica z glavico iz srebrnega filigrana v obliki cveta s trpetljiko. Lacij.
201. Srebrna lasnica z glavico v obliki žira. Lacij.
202. Lasnice s sploščeno glavico v obliki bršljanovega lista. Lacij.
203. Glej št. 201. Lacij.
204. Srebrna lasnica z glavico v obliki pesti. Lacij.
205. Srebrna lasnica z glavico v obliki cveta v filigranu in s trepetljiko. Toskana.
206. Lasnica z vretenasto glavico iz zlatega filigrana. Toskana.
207. Lasnica iz srebra in zlata z glavico v obliki cveta v filigranu, s trepetljiko. Benečija.
208. Glej št. 207. Benečija.
209. Glej št. 207. Benečija.
210. Glej št. 207. Benečija.
211. Glej št. 207. Benečija.
212. Glej št. 207. Benečija.
213. Glej št. 207. Benečija.
214. Lasnica iz srebrnega filigrana v obliki cveta iz zlata, s steklenim kamnom v središču. Benečija.
215. Lasnica s kroglasto glavico, v srebrnem filigranu. Lombardija.
216. Naglavni okras iz 12 lasnic, z zglajeno, srebrno glavico. Piemont.
217. Štiri lasnice iz pozlačene kovine, s kroglastimi glavicami, okrašenimi z modrimi kamenčki in z obeski v obliki zvezde. Piemont.
218. Naglavni okras iz 9 srebrnih lasnic, s kroglastimi glavi-

filigrana. Piemont.

- 219. Naglavni okras iz 19 srebrnih lasnic, s poliedrsko glavico in srebrnega, graviranega kroga v prebiti tehniki. Piemont.
- 220. Naglavni okras, ki ga sestavljata dve lasnici in 24 srebrnih lasnih sponk s poliedrsko glavico.
- 221. Naglavni okras sestavljen iz 33 lasnic s srebrno poliedrsko glavico. Piemont.
- 222. Lasnica z glavico v obliki cveta iz srebrne žice in zrnč iz steklene mase v zlati in srebrni barvi. Piemont.
- 223. Lasnica iz pozlačenega srebra z glavico v obliki grozda iz filigranskih kroglic. Piemont.

DVOJNE LASNICE

Dvojne lasnice z dvema glavicama najdemo v Kalabriji, Apuliji, Umbriji, Lombardiji in Piemontu.

- 224. Dvojne srebrne lasnice z glavico v obliki izdolbenega gumba. Kalabrija.
- 225. Dvojne srebrne lasnice z glavico v obliki izdolbenega gumba. Kalabrija.
- 226. Dvojne srebrne lasnice, s kroglastimi glavicami, Umbrija.
- 227. Dvojne srebrne lasnice, s kroglastimi glavicami, prekritimi z malimi, psevdognuliranimi izboklinami. Piemont.

IGLE V OBLIKI MEČA

Lasne sponke s ploščato iglo ali meči, ki jim pravijo v Siciliji mali meči, najdemo na Siciliji, v Apulji, Kampanji, v Abrucih, Laciju, Toskani, Liguriji, Lombardiji, Piemontu.

- 228. Naglavni okras v obliki meča, s ploščato iglo iz srebra in filigrana. Sicilija.
- 229. Srebrna lasnica v obliki meča. Abruci.
- 230. Srebrna lasnica v obliki sablje. Abruci.
- 231. Lasnica z zgornjim delom v obliki pesti. Lacij.
- 232. Lasnica s srebrnim zgornjim delom, v obliki razcvetene vejice. Toskana.
- 233. Glej št. 232. Toskana.
- 234. Glej št. 232. Toskana.

235. Lasnica iz srebrne ploščice z gornjim delom v obliki vretena, nad karerim je izboklina. Lombardija.
236. Naglavni okras iz 9 srebrnih lasnic, kakršen je pod št. 235. Lombardija.
237. Naglavni okras iz 10 lasnic, iz srebrne izbrušene ploščice, Lombardija.

DRUGI NAGLAVNI OKRASI

Ob navadnih in dvojnih lasnicah in iglah so v italijanskem ljudskem zlatarstvu še drugi naglavni okras. To so: lasnice, glavnički, kovinski diademi, sestavljeni nakit v filigranu.

238. Diadem iz pozlačenega srebra, okrašen z vrezi in cvetličnimi in listnimi aplikacijami iz biserov. Lacij.
239. Diadem iz brušenega srebra, s cvetličnimi in listnimi okrasnimi motivi. Lukanija.
240. Diadem iz pozlačenega srebra, z vgraviranim cvetjem in listjem. Lacij.
241. Diadem iz srebra z zobčasto okrašenimi robovi. Lacij.
242. Diadem iz pozlačenega srebra, z vgraviranim cvetjem in listjem. Lacij.
243. Diadem iz pozlačenega srebra, z vgraviranim cvetjem. Lacij.
244. Diadem iz pozlačenega srebra, z vgraviranimi cvetovi in srci. Lacij.
245. Lasnica s šopkom cvetja, listja in res v filigranu, iz pozlačenega srebra. Piemont.
246. Glej št. 245. Piemont.
247. Lasnica iz srebra z glavico iz dveh kroglic. Lacij.
248. Lasnica iz srebra z glavico v obliki krogle. Lacij.
249. = 257. Naglavni okras iz pozlačenega srebrnega filigrana, z visečimi elementi raznih vrst. Piemont.
258. Glavnik z dvojnimi nizom koral. Lacij.

ZAPRAJKE, TOKI ZA IGLE, PREDMETI ZA HRANJENJE DENARJA, VERIŽICE ZA URO, DIŠAVNICE, PASOVI, KRIŽEVNIKI

V to skupino spadajo različni predmeti, razširjeni po vsej Siciliji.

- 259. Zaponki iz prevrtanega srebra, s cvetličnimi, dekorativnimi motivi. Kampanja.
- 260. Zaponki iz prevrtanega srebra, s cvetličnimi okrasnimi motivi in liro na sredi. Molise.
- 261. Šatulja za pletilke v obliki lire, iz srebra v predrti tehniki. Kampanja.
- 262. Glej 261. Kampanja.
- 263. Škatlica za sukanec iz srebra v predrti tehniki, v obliki sonca s krono v zgornjem delu. Apulija.
- 264. Dišavnica iz srebra v obliki posode, obešene na verižico. Sicilija.
- 265. Verižica za uro iz štirih nizov srebrne čipke, ojačene z vgraviranimi srebrnimi ploščicami in krogli; verižica ima obesek z resami. Sicilija.
- 266. Verižica za uro z različnimi členi. Verižica ima obesek z medaljonom. Sicilija.
- 267. Srebrn pas iz štirioglatih ploščic v predrti tehniki, z osrednjim gumbom sv. Jurija v visokem reliefu. Sicilija.
- 267 a. Križevnik iz koral in zlatih zrn, ki se zaključuje z dvema ploščicama iz okrašene kovine in z obeski. Sicilija.
- 267 b. Glej št. 267 a. Sicilija.

NAKIT NA SARDINJSKI NOŠI

Zbirka ima to posebnost, da je razdeljena po pokrajinah. Tu je obdelano samo sardinjsko zlatarstvo.

- 268. Srebrna verižica sestavljena iz cvetov v prebiti tehniki, okrašenih z rdečimi in modrimi kamenčki na sredi. Sardinija.
- 269. Srebrna verižica z velikimi, masivnimi sklepi v prebiti tehniki in z zaponko v obliki deteljice. Sardinija.
- 270. Srebrna verižica z velikimi, masivnimi sklepi v prebiti tehniki, z dvema zaponkama. Sardinija.
- 271. Okras za telovnik iz trojne verižice in dveh srebrnih src. Sardinija.
- 272. Okras za predpasnik, verižica iz zlate žice in s srebrom obrobljenih kamenčkov. Sardinija.
- 273. Skupina srebrnih, kroglastih gumbov, brez okrasa. Sardinija.
- 274. Manšetni gumbi, ki jih sestavljata ploščica iz gladkega srebra in zaponka. Sardinija.

275. Manšetni gumbi iz kovanca in zaponke. Sardinija.
276. Manšetni gumbi iz srebne ploščice v obliki srca in zaponke. Sardinija.
277. Manšetni gumbi iz pozlačenega srebra v filigranu, v obliki sploščene kroglice. Sardinija.
278. Manšetni gumbi iz pozlačenega srebra v obliki dvojne vzboklinaste kroglice v filigranu z rdečim kamnom. Sardinija.
279. Manšetni gumbi v obliki dvojnega vzboklinastega elementa iz srebrnega filigrana, z osrednjim kamnom nebesno modre barve. Sardinija.
280. Trije pari manšetnih gumbov, narejeni iz sploščene kroglice v filigranu z okrasom v obliki izbočin z rdečim kamnom v sredini. Sardinija.
281. 22 parov manšetnih gumbov oblikovanih v sploščeno kroglico iz pozlačenega srebrnega filigrana, z okrasom v obliki vzboklin z rdečim kamnom na sredi in sponko. Sardinija.
282. Manšetni gumbi iz sploščene kroglice in sponke. Kroglica je v filigranu, okrašena s pseudogranulami in s kamnom nebesno modre barve v sredi. Sardinija.
283. 20 parov manšetnih gumbov v obliki sploščene in v prebiti tehniki izdelane kroglice. Sardinija.

NAKIT PO VZORU KLASIČNE DOBE

Pri ljudski tvornosti se pogosto srečujemo s primerki nakita, ki po obliki in okrasnih motivih posnemajo etruščanski, grški in rimski nakit ali nanj spominjajo. Ti primerki nakita imitirajo stare oblike, ki so bile kopirane in najprej namenjene višjim družbenim slojem v času renesanse in neoklasicizma.

284. Uhani v obliki mandlja iz zlata in filigrana z antikiziranimi, reliefnimi glavami. Benečija.
285. Pravokotni uhani s podolgovatimi okrasi iz filigranskih spiral in vzboklin, ki posnemajo etruščanski nakit. Benečija.
286. Uhani v obliki mandlja iz zlata in filigrana z antikiziranimi reliefnimi glavami. Benečija.
287. Uhani s polmesečnimi obeski in glavami Silena. Benečija.
288. Uhani z obeskom iz zlatih res. Lacij.
289. Uhani z obeskom v obliki citer, okrašeni s filigranom, emajlom in biseri. Abruci.

290. Kovinski uhani. Krasijo jih kameje z antikiziranimi glavami in venci. Toskana.
291. Iglja iz koral, ki prikazuje ženo klasičnega tipa. Abruci.
292. Uhani z obeskom sestavljenim iz premičnih elementov v obliki venca in napoleonske krone. Kalabrija.
293. Uhani z obeskom sestavljenim iz premičnih elementov in gumbov v obliki krone. Molise.
294. Glavnik iz pozlačenega srebra z antikizirano glavo in neoklasicističnimi motivi. Apulja.
295. Prstan v obliki pasa s sprednjim delom narejenim iz malih izboklin, ki posnemajo etruščansko psevdogranulacijo. Lacij.
296. Glej št. 295. Toskana.
297. Glej št. 295. Lacij.
298. Glej št. 295. Lacij.
299. Prstan s kamejo, na kateri je antikizirana glava. Apulja.
300. Prstan iz pozlačenega srebra. Krasijo ga karneol z vrezano glavo. Marke.
301. Glej št. 300. Marke.
302. Uhani v obliki mandlja iz karneola s klasicističnim okovom. Sicilija.
303. Prstan s koščeno antikizirano glavo. Sicilija.
304. Obesek s školjko izdelano kot kameja in s filigranskim okvirom. Benečanska pokrajina.
305. Uhani s krožnim obeskom na verižicah iz zlatega filigrana z emajlom, diamantnimi koščki in biserčki. Sicilija.
306. Prstan iz masivnega zlata z antikizirano glavo v reliefu. Abruci.
307. Glej št. 306. Abruci.
308. Glej št. 306. Abruci.
309. Prstan z antikizirano kamejo. Abruci.
310. Prstan iz srebra z vrezano glavo neorenesančnega tipa. Abruci.
311. Uhani z gumbom in obeskom, okrašeni z antikiziranimi kamejami. Sicilija.
312. Ogrlica iz koščkov steklene mase, okovane z zlatom in z obeski, sestavljenimi iz dveh kapelj. Sicilija.
313. Uhani v obliki kaplje z gumbom in obeskom. Sicilija.
314. Zapestnica iz zvitega srebra. Toskana.
315. Glej št. 314. Toskana.
316. Uhani iz zlatega filigrana, z obeski, ki ponavljajo motiv trofeje.

- 317. Zlati uhani, izdelani v prebiti tehniki, z obeskom v obliki trofeje. Sicilija.
- 318. Uhani iz filigrana z obeskom v obliki trofeje. Sicilija.
- 319. Glej št. 318. Sicilija.
- 320. Prstan v obliki ovite kače z rdečim kamnom, Marke.
- 321. Srebrni uhani v obliki krogle z živalskim oprsjem. Neznane-ga izvora.

NEOKLASICISTIČNI NAKIT

Benečanski in ligurijski filigran se bistveno razlikuje od precej enolične proizvodnje na osrednjem južnem območju Italije. Ne posnema namreč ljudskih motivov, ampak izraža dekorativni okus poznega 18. stoletja, ki ga lahko opazimo tudi pri nekaterih primerih nakita z emajlnimi cvetnimi motivi.

- 322. Uhani v obliki kaplje v filigranu.
- 323. Uhani z obeski sestavljenimi iz ovalnih premičnih elementov.
- 324. Uhani v obliki kaplje iz zlata in filigrana, okrašeni z malimi vzboklinami. Benečija.
- 325. Glej št. 324. Benečija.
- 326. Glej št. 324. Benečija.
- 327. Uhani v obliki kaplje z zvonastim obeskom, okrašeni z aplicirano zlato žico. Benečija.
- 328. Uhani v obliki kaplje z zvonastim obeskom in okrašeni z elementi v filigranu. Ligurija.
- 329. Uhani z obeski sestavljenimi iz ovalnih, premičnih elementov z okras iz filigrana in izboklinami. Benečija.
- 330. Uhani z ovalnim obeskom in okras iz filigrana ter malih vzboklin. Benečija.
- 331. Ploščati uhani, ki imajo na obesku cvetlične motive v raznobarvnem emajlu.
- 332. Uhani v prebiti tehniki, okrašeni z raznobarvnim emajlom in nebesno plavimi kamenčki. Kalabrija.
- 333. Uhani z okrasom v emajlu. Okras prikazuje pice in cvetje. Lombardija.

NAKIT V FILIGRANSKI TEHNIKI

Filigranski nakit, ki je predstavljen z benečanskimi in ligurijskimi

skimi izdelki, se po tehniki razlikuje od sicilskega, centralno južnega in severnega nakita.

- 334. Uhani v obliki mandlja z obeski. Okvir mandlja je narejen iz filigrana v obliki spirale. Sicilija.
- 335. Uhani v obliki kaplje z gumbi in obeski v filigranu. Sicilija.
- 336. Uhani z obeskom v obliki srca, obešenega na dve verižici. Rob srca je izdelan v filigranu.
- 337. Uhani s trioglatimi obeski, obešenimi na dve verižici, okrašenimi s filigranom. Sicilija.
- 338. Uhani s polmesečnim gumbom in obeski v obliki ploščate kaplje, z okrasnim motivom zlatih listkov in filigrana. Sicilija.
- 339. Uhani v obliki mandlja z okvirom v filigranu. Sicilija.
- 340. Ogrlica iz dveh verižic. Ena je iz zlate čipke, druga iz malih, zlatih ploščic in medaljona z naslikano glavo žene ter okvirom iz filigrana in biserov. Sicilija.
- 341. Ogrlica z verižico iz malih ovalnih ploščic in oveska v obliki srca v filigranu. Sicilija.
- 342. Ogrlica iz izmenično nanizanih granat in zlatih zrn v filigranu, z obeskom iz stekla in zlate folije v obliki srca, obešenega na ovite, zlate žice. Sicilija.
- 343. Uhani v obliki trofeje s srčastim obeskom v filigranu in s centralnim okrasom. Sicilija.
- 344. Uhani z obeskom, obešenim na verižice iz filigrana, s premičnimi elementi iz polnega zlata. Sicilija.
- 345. Obesek v obliki rozete s strukturo zlate ploščice in s filigranskimi vložki. V centru je golobica iz emajla. Apulja.
- 346. Obesek v obliki rozete s strukturo iz zlate folije in s srcema v sredini. Apulja.
- 347. Glej št. 346. V sredini je cvet iz zlate folije. Apulja.
- 348. Zvezdasti obesek s strukturo iz zlate folije in s filigranskimi vložki. V centru je zlati disk. Abruci.
- 349. Ogrlica iz sploščenih verižnih členov, ki sestavljajo več verižic, očvrščenih z zlatimi ploščicami; dva zvezdasta obeska iz filigrana imata na sredini okras iz emajla in mozaika. Apulja.
- 350. Ogrlica z verižico, sestavljeno iz polmesečnih elementov in iz zlatih zrn v prebiti tehniki, z zvezdastim obeskom. Kampanja.

351. Ogrlica iz poliedrskih zlatih zrn in psevdogranat , povezanih z zvezdastim obeskom. Molise.
352. Ogrlica, pri kateri se podolgovata, zlata zrna , okrašena z vrezi, imenujejo z ovalnimi zrnji koral; z zvezdastim obeskom. Lukanija.
353. Ogrlica iz zlatega zrnja, gladkega in okrašenega z okroglim obeskom. Kalabrija.
354. Ogrlica narejena iz treh podolgovatih zlatih zrn, razporejenih na rdeči trak, s krožnim oveskom v filigranu, z apliciranim polmesecem in z krasom iz steklene mase na sredi. Apulja.
355. Ogrlica iz zlatih zrn s filigranskim obeskom v obliki srca in s ploščico iz okrašene steklene mase v sredini. Lacij.
356. Uhani z obeskom v obliki ladje, obešenim na zlate verižice. V zlatu in filigranu. Lukanija.
357. Uhani v obliki mandlja z resastim obeskom in okrasom iz emajla v sredini gornjega dela. Molise.
358. Obesek s kamejo, na kateri je upodobljen nadangel Mihael, uokvirjen v filigranu, okrašenem z rdečimi in belimi kamenčki, malimi listi in polkrožnimi obeski. Abruci.
359. Obesek v obliki srca iz filigranske kovine, z rdečim kamnom na sredi. Apulja.
360. Obesek z likom Sv. Antona Padovanskega, uokvirjenim s filigranom in liseri. Sicilija.
361. Relikviarij z okvirom iz filigrana, okrašenim z biserčki in malimi kamenčki. Sicilija.
362. Uhani mandljastega tipa, s srcem v filigranu in malimi, okroglimi ploščicami, Abruci.
363. Uhani v obliki kaplje v filigranu, okrašene z zlatimi krogci. Kampanja.
364. Uhani z obeskom v obliki košarice v filigranu s steklenimi kamenčki. Apulja.
365. Uhani z obeskom, obešenim na dve verižici v filigranu. Apulja.
366. Broša iz pozlačene kovinske folije in filigrana v obliki cveta. Sardinija.
367. Prstan s ploščo iz filigrana. Sicilija.
368. Glej št. 367. Kalabrija.
369. Prstan s sprednjim delom v obliki cveta, obkroženega s filigranom. Molise.
370. Prstan s sprednjim delom v zlatu in filigranu. Molise.

- 371. Uhani v obliki kaplje, s cvetnim obeskom iz pozlačenega srebra v filigranu. Toskana.
- 372. Zapestnica v obliki obroča, s centralnim delom v filigranu iz pozlačenega srebra. Apulja.
- 373. Ogrlica iz pozlačenega srebra, narejena iz filigranskih zrn. Benečija.
- 374. Uhani z obeski v obliki lampiona iz zlata in filigrana. Benečija.
- 375. Zvezdasti obsek iz filigrana, okrašen z vzboklinami. Benečija.
- 376. Obsek v obliki zvezde z navojnicami iz filigrana. Benečija.

NAKIT Z GROBO OKOVANIM KAMENJEM

Samo na Siciliji naletimo na obeske za ogrlice, uhane in križe, ki so podobni tistim iz 17. stoletja, okrašenim z zelo grobo okovanimi kamenčki.

- 377. Obsek iz zlata v prebiti tehniki, v stilu 17. stoletja, rdečimi kamenčki. Sicilija.
- 378. Obsek v obliki vezenine iz zbrušenega zlata z rdečimi kamenčki. Sicilija.
- 379. Obsek v obliki križa iz zlata v prebiti tehniki, z zelenimi kamenčki. Sicilija.
- 380. Uhani z obeskom iz zlata v prebiti tehniki z rdečimi kamenčki. Sicilija.
- 381. Glej št. 380. Sicilija.
- 382. Glej št. 380. Sicilija.
- 383. Glej št. 380. Sicilija.

NAKIT Z RAZNOBARVNIMI KAMENČKI

Ta posebna proizvodnja nakita 19. stoletja pripada Apulji; zanjo je značilna velika raznolikost v obdelavi zlata (rumenega ali rdečega), bogato okrašenega z raznobarvnimi kamenčki.

- 384. Prstan okrašen s krogci iz zlate žice s pobarvanimi kamenčki v obliki četverolista. Apulja.
- 385. Prstan v prebiti tehniki z aplikacijami iz zlate žice in granul, okrašen s polihronimi kamenčki. Apulja.

386. Profiliran prstan, s srednjim delom iz zlate žice in z aplikacijami zlatih listov in raznobarvnih kamenčkov. Apulja.
387. Ogrlica iz zlatih zrn v obliki školjke, medsebojno povezanih z dvema ploščicama iz rdečega in rumenega zlata, okrašenima z raznobarvnimi kamenčki in obeskom z miniaturo. Apulja.

NAKIT IZDELAN Z BISERČKI

Veliko število okrasov, ki prevzemajo oblike in motive višjega stila od 17. stoletja naprej, tvorijo tanki biserni nizi.

388. Uhani iz zlate žice, z obeskom, pokritim z biseri in izboklinami. Sicilija.
389. Uhani v obliki mandlja, z resami iz zlatega filigrana in kamenčkov. Sicilija.
390. Uhani z obeski v obliki rese, okrašene z malimi izboklinami in biserčki. Sicilija.
391. Uhani s krožnimi obeski, okrašenimi z biserčki in rdečimi kamenčki. Sicilija.
392. Ogrlica v stilu 16. stoletja iz pozlačenega srebra, narejena iz ploščic in obeska, z aplikacijami iz ovite, zlate žice in malih granul. Narejena iz rdečih kamenčkov, elementov steklene mase in bisernih nizov. Sicilija.
393. Uhani v obliki ploščate kaplje, s strukturo iz filigrana, povsem prekrita z nanizanimi biseri. Sicilija.
394. Uhani v obliki sploščene kapljice, s strukturo iz filigrana okrašeno z biseri in zelenimi kamni. Sicilija.
395. Uhani z obeskom v obliki vezene v prebiti tehniki, iz zlata, z okrasom iz malih izboklin, ovite, zlate žice, kamnov in bisero. Sicilija.
396. Uhani v obliki kaplje, povsem prekriti z biseri. Sicilija.
397. Uhani v obliki mandlja, z okroglim gumbom, prekritim z biseri in osrednjim rdečim kamnom. Kalabrija.
398. Glej št. 397. Kalabrija.
399. Uhani z obeskom v obliki grozda, povsem prekriti z biseri in aplikacijami iz zelenega kamna. Kalabrija.
400. Uhani v obliki sploščene kaplje, s strukturo iz filigrana, prekriti z biseri in zelenimi kamenčki. Kalabrija.
401. Glej št. 400. Lacija.
402. Glej št. 400. Brez barvnih kamenčkov. Lacija.

- 403. Uhani v obliki kaplje, z listom v vmesnem prostoru, povsem prekriti z nizi biserov. Lacij.
- 404. Glej št. 403. Z belim kamnom na sredi gumba. Lacij.
- 405. Glej št. 404. Lacij.
- 406. Uhani v obliki kaplje z resastim obeskom in vezenino v vmesnem prostoru, okrašeni z biseri. Lacij.
- 407. Glej št. 406. Lacij.
- 408. Uhani z obeskom v obliki vezenine, na katero so aplicirani trije obeski, povsem prekriti z nizi biserov in okrašeni z rdečimi kamenčki. Lacij.
- 409. Ogrlica iz več nizov steklene mase, ki imitira male bisere. Marke.
- 410. Prstan s ploščico, okrašeno z biseri. Apulja.
- 411. Prstan v obliki vezenine z biseri. Marke.
- 412. Glej št. 410. Umbrija.
- 413. Prstan v obliki gumba, s ploščico iz biserne matice, obkroženo s pravimi biseri. Toskana.
- 414. Uhani iz kovine z obeskom v obliki vezenine, skromno okrašen z biseri. Toskana.
- 415. Uhani v obliki ploščate kaplje, okrašeno z biseri. Toskana.
- 416. Uhani v obliki mandlja, s strukturo v filigranu, okrašeno s perlami različnih velikosti. Benečija.

SERIJSKI NAKIT

Del nakita, ki je prikazan na razstavi in velik del iz zbirke Muzeja, je izdelan v serijski proizvodnji, ki prevzema okus poznega 19. stoletja in prvih let 20. stoletja. Nakit je uvožen iz Francije, Švice, Nemčije, včasih so ga izdelovali tudi v raznih italijanskih središčih, posebno v Neaplju.

- 417. Uhani v obliki mandlja, z okrasnim emajliranim listom v raznih barvah, Sicilija.
- 418. Uhani v obliki mandlja z okrasnimi motivi emajliranega lista v raznih barvah. Sicilija.
- 419. Uhani v obliki mandlja z listom iz modrega emajla. Sicilija.
- 420. Uhani v obliki mandlja, s cvetom iz raznobarvnega emajla. Sicilija.
- 421. Uhani v obliki mandlja, okrogli, z osrednjim cvetom, z emajlnimi listi in kamni. Sicilija.

422. Uhani v obliki mandlja, z listjem in cvetjem, delno emajli-rani Abruci.
423. Uhani v obliki sploščene kaplje, z aplikacijami cvetnih mo-tivov v reliefu. Lacij.
424. Uhani v obliki sploščene kaplje, z aplikacijami v obliki cvetja, listja in okrasnih elementov. Kalabrija.
425. Uhani v obliki sploščene kaplje z aplikacijami cvetja, list-ja in okrasnih elementov. Kalabrija.
426. Uhani v obliki sploščene kapije, z aplikacijami goloba, del-no obkroženega z bis. i. Kampanja.
427. Uhani v obliki sploščene kaplje s cvetjem in inicialkami v emajlu. Lacij.
428. Glej št. 427. Kalabrija.
429. Glej št. 427. Kampanja.
430. Glej št. 427. Kalabrija.
431. Glej št. 427. Brez inicialk. Lacij.
432. Glej št. 431. Apulja.
433. Glej št. 431. Kalabrija.
434. Ogrlica z verižico okrašeno s kamenčki in raznobarvnim emaj-lom in trikotnim obeskom. Sicilija.
435. Ogrlica z vpleteno verižico in obeski v obliki podkvice, okrašene z okovanimi biseri in miriature. Kalabrija.
436. Ogrlica narejena iz verižice z verižnimi sklepi in dvojne zlate folije v obliki kaplje. Abruci.
437. Glej št. 436. Molise.
438. Ogrlica z dvojno verižico in obeskom, okrašenim s cvetlič-nimi motivi iz emajla. Molise.
439. Ogrlica z verižico iz dvojne zlate folije in obeskom okraše-nim z modrim emajlom. Sicilija.
440. Ovalen obesek za ogrlico z okrasnimi motivi in ljubezenski-mi inicialami v emajlu. Kalabrija.
441. Glej št. 440. Lacij.
442. Glej št. 440. Molise.
443. Glej št. 440. Kampanja.
445. Ovalen obesek za ogrlico s srcema in vencem v raznobarvnem emajlu. Kampanja.
446. Obesek v obliki ure s cvetlično dekoracijo. Sicilija.
447. Obesek v obliki neokrašene ure. Kalabrija.
448. Obesek v obliki ure s srcema. Kalabrija.

449. Obesek v obliki ure s srcema in ključem. Sicilija.
450. Obesek v obliki zvezde v prebiti tehniki, s srcema in ključem iz emajla. Lacij.
451. Obesek v obliki srca z okvirom v prebiti tehniki. Lacij.
452. Obesek s miniaturo na eni strani, na drugi pejzaž. Sicilija.
453. Obesek z verižnim členom v obliki roke in ovalnim emajlom, ki prikazuje ženo v obliki listov z rdečimi kamenčki. Kampanja.
454. Ovalni obesek z zlatimi aplikacijami geometričnih motivov cvetov in kamenčkov. Sicilija.
455. Obesek v obliki lista, z aplikacijami cvetja in listja in pisanih kamenčkov. Sicilija.
456. Obesek v obliki podkvice, z okrasnimi motivi iz zlata z emajlom. Lacij.
457. Broša v obliki cveta z okraski iz raznobarvnega emajla v prebiti tehniki. Sicilija.
458. Glej št. 457. Sicilija.
459. Broša v prebiti tehniki, z obarvanim emajlom. Kalabrija.
460. Glej št. 459. Kalabrija.
461. Zapestnica z antikiziranimi okrasnimi motivi, okrašena z emajlom, kamenčki in biseri. Sicilija.
462. Zapestnica v obliki obroča z osrednjim delom iz dveh ovitih kač, okrašenih z raznobarvnim emajlom. Sicilija.
63. Uhani v obliki mandlja oblikovanega v podobi zvite kače, s tirkiznimi okrasi. Abruci.
464. Obesek za ogrlico z emajliranimi cvetnimi motivi. Kalabrija.
465. Ogrlica z obeskom iz zlate čipke in zlatih ploščic v prebiti tehniki, okrašena z pisanimi kamenčki in biseri. Kalabrija.
466. Uhani v obliki mandlja, z inicialami v emajlu. Sicilija.
467. Prstan z emajlirano ploščico, z besedo AMORE (ljubezen). Abruci.
468. Glej št. 467. Z AMO (ljubim). Kampanja.
469. Glej št. 467. Z R. Kalabrija.
470. Glej št. 467. Z RICORDO (spominjam se). Kalabrija.
471. Glej št. 467. S CARO (dragi). Apulja.
472. Glej št. 467. Z dvema srcema. Apulja.
473. Glej št. 467. S sv. Krištofom. Apulja.

474. Glej št. 467. S psom. Kalabrija.
475. Glej št. 467. Z glavo psa. Kalabrija.
476. Glej št. 467. S FIDO (zaupam). Sicilija.
477. Glej št. 467. S sliko Marije. Apulja.
478. Prstan v obliki gumba z raznobarvnim emajlom in osrednjim kamnom. Sicilija.
479. Glej št. 478. Sicilija.
480. Prstan sestavljen iz dveh prepletajočih se kač. Kalabrija.
481. Uhani v obliki mandlja v prebiti tehniki, s kamnom na sredi. Piemont.
482. Uhani v obliki mandlja z listom na sredi. Benečija.
483. Uhani iz vrste kapljastih uhanov. Obesek v obliki zvezde.
484. Uhani v obliki mandlja z osrednjim rdečim kamnom. Piemont.
485. Uhani, ki spadajo v skupino mandljastih uhanov v obliki vprašaja. Piemont.
486. Kapljasti uhani s črko R na gumbu in na obesku. Piemont.
487. Uhani v obliki sploščene kaplje v prebiti tehniki, z vijoličastimi kamni. Toskana.
488. Uhani v obliki sploščene kaplje v prebiti tehniki. Piemont.
489. Uhani v obliki sploščene kaplje z zlatimi geometričnimi aplikacijami. Piemont.
490. Uhani z obeski sestavljenimi iz raznih okrasnih elementov, medsebojno spojenih in emajliranih. Benečija.
491. Uhani z obeski v obliki res, okrašenih s plavim emajlom in perlami. Toskana.
492. Ogrlica renesančnega tipa, s ploščico iz pozlačenega srebra, z obeskom iz zlata v prebiti tehniki. Sicilija.
493. Obesek iz zlata v prebiti tehniki, s kamenčki in emajlom. Piemont.
494. Obesek z apliciranim zlatim pasom. Piemont.
495. Broša iz zlata v prebiti tehniki in emajla. Benečija.
496. Broša iz zlata v prebiti tehniki, s cvetličnimi motivi in zelenim kamnom. Benečija.
497. Prstan z gladko ploščo. Lombardija.
498. Prstan v obliki ovite kače z zelenim kamnom. Lombardija.
499. Ogrlica iz prstanov iz zlate folije. Toskana.
500. Verižica iz zlate čipke z medaljonom iz kovine, v katero je vdelano posušeno cvetje. Piemont.
501. Ogrlica z obeskom iz zlata v prebiti tehniki, z geometrič-

nimi motivi in visečimi elementi. Lombardija.

NAKIT POVEZAN Z VEROVANJEM IN PRAZNOVERJEM

Tu je zbran zlat in srebrn nakit, še posebej srebrn, ki je v zvezi z vero in praznoverjem. Predvsem gre za križe, prstane z razpelom in verskimi simboli, votivn darove, relikviarije, medaljone za krst, ploščice z religioznimi prizori, svetinje.

502. Križ iz zlate folije v prebiti tehniki, okrašen z vrezi z bogato zaponko, sestavljeno iz dveh plošč. Apulja.
503. Grški križ iz kovinske žice, s pobarvanimi kamni. Apulja.
504. Grški križ iz kovine, z aplikacijami iz kovinske žice, in zelenim osrednjim kamnom.
505. Srebrn križ z vrezanimi simboli Kristusovega trpljenja. Lacij.
506. Verižica s srebrnim križem in razpelom. Lacij.
507. Srebrn škofovski križ, uporabljen kot relikviarij, s Kristusovega trpljenja. Umbrij.
508. Križ iz srebrnega filigrana z modrimi kamni. Abruci.
509. Srebrn križ, relikviarij z vrezanimi simboli Kristusovega trpljenja. Piemont.
510. Križ iz pozlačenega srebra z okrašeno verižico. Piemont.
511. Verižica iz kovine s križem. Piemont.
512. Križ z izbočenimi okrasi in sponko v obliki vezenine. Piemont.
513. Zlati križ s kraki v obliki lastovičjega repa. Ligurija.
514. Križ iz pozlačenega srebra s kraki v obliki lastovičjega repa in okrasi iz emajla. Piemont.
515. Srebrna ploščica z Marijo in otrokom, enostavno izdelana. Abruci.
516. Verižica s pravokotno srebrno ploščico z enostavno upodobitvijo Marije z otrokom. Sardinija.
517. Ogrlica narejena iz črnega traku in iz treh zlatih ploščic, na eni je vrezana Marija. Apulja.
518. Kronica iz rdečega kamna in filigranskih zlatih zrn z medaljonom iz srebrnega filigrana. Abruci.
519. Medaljon za krst iz srebrnega filigrana, v sredini je emajl, ki prikazuje Kristusa, kot otroka. Sicilija.

520. Glej št. 519. Benečija.
521. Glej št. 519. Benečija.
522. Glej št. 519. Toskana.
523. Zlati obesek z okvirom iz filigrana; v sredini je emajl, ki prikazuje Kristusa kot otroka. Sicilija.
524. Prstan v obliki razpela. Apulja.
525. Srebrn prstan v obliki razpela. Piemont.
526. Glej št. 525. Piemont.
527. Srebrn prstan z okroglo ploščo z vrezanim križem. Piemont.
528. Srebrn prstan s ploščo z vrezanim INRI. Piemont.
529. Prstan s ploščo v obliki srca z vrezanim likom svetnice na kolenih. Piemont.
530. Srebrn prstan s ploščo, na kateri je vrezano IHS. Piemont.
531. Glej št. 530. Piemont.
532. Prstan s štirikotno ploščico, z vrezom IHS. Marke.
533. Zlati prstan z okroglo ploščo, ki prikazuje Marijo z otrokom. Abruci.
534. Prstan z ovalno ploščico, na kateri je upodobljena Marija. Abruci.
535. Srebrn zaščitni dar v obliki srca, z okvirom v filigranu. Piemont.
536. Srebrn votiv v obliki plamenečega srca. Toskana.
537. Srebrn votiv, ki predstavlja človeka, ki moli. Poreklo neznano.
538. Glej št. 537. Piemont.
539. Srebrn votiv z motivom žene, ki moli. Kampanja.
540. Glej št. 539. Piemont.
541. Glej št. 539. Piemont.
542. Srebrn votiv, ki predstavlja deklico. Kampanja.
543. Srebrn votiv, ki predstavlja novorojenčka. Kampanja.
544. Glej št. 543. Toskana.
545. Glej št. 543. Piemont.
546. Srebrn votiv, ki predstavlja poprsje žene. Kampanja.
547. Srebrn votiv, ki predstavlja glavo žene. Toskana.
548. Srebrn votiv, ki predstavlja glavo otroka. Toskana.
549. Srebrn votiv, ki predstavlja nogo. Toskana.
550. Glej št. 549. Piemont.
551. Srebrn votiv, ki predstavlja roko. Kampanja.
552. Srebrn votiv, ki predstavlja človeške oči. Piemont.

553. Glej št. 552. Lacij.
554. Glej št. 552. Z zelenimi kamni. Kampanja.
555. Srebrn votiv, ki predstavlja človeško uho. Kampanja.
556. Glej št. 555. Lacij.
557. Srebrn votiv, ki predstavlja dojki. Lacij.
558. Glej št. 559. Toskana.
559. Svetinja iz litega srebra, ki prikazuje sirene. Poreklo neznano.
560. Svetinja iz srebra, sestavljena iz dveh ploščic v obliki sirene. Neznano poreklo.
561. Glej št. 560.
562. Glej št. 560.
563. Glej št. 560.
564. Svetinja sestavljena iz dveh zalotanih srebrnih ploščic, ki predstavljata krilatega leva - konja. Neznano poreklo.
565. Glej št. 564.
566. Glej št. 564.
567. Glej št. 564.
568. Glej št. 564.
569. Glej št. 564.
570. Glej št. 564.
571. Glej št. 564.
572. Srebrna svetinja, sestavljena iz dveh zalotanih srebrnih ploščic, ki predstavlja školjko z dvema morskima konjičkom. Neznano poreklo.
573. Svetinja iz srebrnega filigrana, ki prikazuje ribo. Neznano poreklo.
574. Srebrna svetinja v obliki drevesa s ključem, roko in polmesecem.
575. Srebrna svetinja v obliki drevesa, z ribo, polmesecem in soncem. Neznano poreklo.
576. Srebrna svetinja v obliki drevesa s človeškimi liki, srcem, polmesecem, ptico in cvetjem. Neznano poreklo.
577. Srebrna svetinja v obliki drevesa s kačo, srcem in ključem. Neznano poreklo.
578. Srebrna svetinja v prebiti tehniki s človeško glavo. Neznano poreklo.
579. Srebrna svetinja v obliki kače z barvastimi kamni. Lacij.
580. Srebrna svetinja, ki prikazuje sv. Donata v sredini kroga. Neznano poreklo.

581. Srebrna svetinja, ki prikazuje sv. Donata sredi rastočega meseca. Abruci.
582. Srebrna svetinja v prebiti tehniki, s sončnim diskom in žabo. Neznano poreklo.
583. Medeninasta kljuka s svetinjo v obliki rastočega meseca. Neznano poreklo.
584. Srebrna svetinja v obliki kroga z žabo. Neznano poreklo.
585. Srebrna svetinja s številko 13 in žabo. Neznano poreklo.
586. Srebrna svetinja, ki prikazuje žabo. Neznano poreklo.
587. Obesek s svetinjami v obliki rastočega meseca, s sv. Donatom, roko, kamnom, z vrezanimi školjkami, ključem, svetnikom. Neznano poreklo.
588. Skupina svetinj: podkvice, križ, pas, sveti simboli, rog, kokoš, roba, svinja, srce, lobanja. Piemont.
589. Skupina svetinj: ključ, križ, voz in apotropejsko kamenje. Apulja.
590. Srebrna svetinja v obliki ključa. Neznano poreklo.
591. Glej št. 590.
592. Glej št. 590.
593. Okras za telovnik, ki je sestavljen iz verižice z relikvijami in svetinjami. Sardinija.
594. Svetinja, ki je sestavljena iz jazbečeve dlake in 4 srebrnih obeskov: polmeseca, ključa, sv. Mihaela, sv. Antona. Abruci.
595. Svetinja iz jazbečeve dlake in srebra. Abruci.
596. Srebrna svetinja v obliki roga. Lacij.
597. Glej št. 596. Lacij.
598. Svetinja iz koral v obliki roga obtolčenega s srebrom. Lacij.
599. Srebrna svetinja v obliki falusa. Lacij.
600. Glej št. 599. Lacij.
601. Svetinja iz koralnega zrna obtolčenega v srebru. Lacij.
602. Svetinja iz koralnega zrnja. Lacij.
603. Svetinja iz koral v obliki pasti. Lacij.
604. Glej št. 603. Lacij.
605. Svetinja iz belih koral v obliki pesti, s srebrom obtolčena. Lacij.
606. Srebrna svetinja v obliki blagoslavljajoče roke s človeško glavo na dlani. Lacij.

607. Srebrna votla svetinja v obliki roke s ptico. Južna Italija.
608. Srebrna votla svetinja v obliki roke s ptico. Južna Italija.
609. Svetinja: merjaščev zob okovan s srebrom.
610. Svetinja iz koščkov raka, okovanih z zlatom.
611. Svetinja iz biserne matice v obliki grbavca. Neznano poreklo.
612. Srebrna svetinja, ki prikazuje grbavca. Lacij.
613. Glej št. 612. Lacij.
614. Svetinja iz steklene mase, okovana s srebrom. Lacij.
615. Svetinja iz "magičnega kamna", obtoččenega s srebrom. Lacij.

P O K R A J I S K E N O Š E

Noše, ki predstavljajo del razstave ljudskega nakita, so izbrane med tistimi ženskimi nošami ki so bile kupljene za Muzej v letih, v katerih je bil tudi zbran razstavljeni nakit (1908 - 1910). Pripadajo praznji noši, na kateri je lahko nakit prišel do izraza.

Že v prvih letih našega stoletja je postalo raziskovanje težavno, ker so se z zedinjanjem Italije spremenili pogoji ljudskega življenja in so sčasoma zamrli tudi posebni načini oblačenja. Na ta način se je skupaj z oblačili, ki jih nihče več ni nosil, izgubljal tudi spomin nanje.

Gotovo je, da ta pojav ni bil nenavaden niti popoln. Bila so področja, ki so ljubosumno čuvala svojo kulturno dediščino ali takšna, ki so zaradi odmaknjenosti bila manj izpostavljena zunanjemu vplivu. Tamkaj je takšna noša še vedno pomenila podedovano navado, ki je izpričana v maloštevilnih krajih Kala'rije, Abrucov in Sardinije.

Še pred nekaj leti sem imela priložnost videti ženske v Neastru (Katanzara), kako z dostojanstveno brezskrbnostjo nosijo tradicionalne obleke. Prav tako tudi v Scannu (L'Aquila) in v novej-

šem času tudi v Nuoru preteklo jeser, v času letnega znanstvenega zbora. V vseh primerih sem lahko ugotovila, da nadaljujejo tradicijo starejšega oblačenja edino osebe v zrelih letih, medtem ko jo mladina preprosto opušča. To je v skladu z izkušnjami Muzeja tudi na drugih področjih ljudskega življenja.

Ko smo na primer zbirali ustno izročilo nekega mesta v Molizu in njegovega območja, smo ugotovili, da so bili vsi pripovedovalci, ki so se na nek način spominjali podedovanih legend in bajk, starejši od petdesetih let.

Zato je potrebno poudariti, da primerki, ki so odbrani za pričujočo razstavo, prikazujejo takšno ljudsko nošo, kot je bila v navadi v sredini preteklega stoletja, pred zedinjenjem Italije. To je v obdobju, ko je teritorialna razdelitev ustvarila povsem jasne politične in na nek način tudi etnografske enote in ko je bil določen način oblačenja vsakodnevna in splošna navada.

Istočasno pa naj bo glede pomena noše poudarjeno, da obleka iz ene in iste pokrajine, četudi kaže skupne poteze, nikdar in na noben način ne predstavlja uniformo.

Zares, ne samo v pokrajinah temveč tudi na manjših območjih in celo v posameznih krajih se lahko opazijo posameznosti v noši, ki jo naredijo edinstveno, v skladu s posebnim okusom in željami tistega, ki jo nosi. Da bi se o tem prepričali, zadostuje, da pogledamo nekatere slike iz druge polovice 19. stoletja: od Palizzijevih slik do slik Macchiaiola, do slik Michetija in drugih slikarjev, ki so jemali ljudsko življenje za predmet svoje umetnosti.

To se, kot je očitno, jasneje izraža v ženski noši, kadar mislimo na tisto, dar se dogaja v našem vsakdanjem življenju.

Program razstave nam ni dopuščal, da primerjalno predstavimo različice, kar bi lahko potrdilo tudi različne razlage, ki jih dopušča noša o eni in isti temi iz enega in istega kulturnega področja (sicer pa tako vse noše niso zastopane v zbirkah Mu-

zeja). Zato smo se omejili na pričujoči izbor, ki pa pokriva ves nacionalni teritorij.

Noša predstavlja nekdanjo ljudsko umetnost; zaradi njene slikovitosti so jo najprej opazili in opisali popotniki, ki so v 19. stoletju obiskali našo deželo. Zanimivo je primerjati nekdanje opise noš in razstavljenih primerkov. Primerjava nazorneje oživilja v nošah vsebovano izročilo. Če si zamišljamo nošo v njeni povezavi z vsakdanjim življenjem, moremo podoživeti del te nenapisane zgodovine.

1. Piemont
2. Ligurija
3. Lombardija
4. Benečija
5. Emilija
6. Toskana
7. Marke
8. Lacij
9. Abruci
10. Molise
11. Kampanja
12. Apulja
13. Lukanija
14. Kalabrija (Cerami)
15. Kalabrija (St. Agata)
16. Sardinija

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ

K E.01 A.11.02

SEM

1983

900840053

COBISS e